

PÕHIKOOLI AINEKAVA ÜLESEHITUS

Kooliaste: 2

Ainevaldkond: Keel ja kirjandus

Aine: kirjandus -70 t

Klassid: 5

Tundide arv nädalas klassiti: 2 tundi

Ainevaldkonna kirjeldus

Kirjandus peegeldab inimkonna vaimset kogemust ja maailma mitmekesisust kunstilistes kujundites.

Sellest tuleneb vajadus arendada õpilastel oskust sügavalt tungida teksti mõttesse, mõista loetu problemaatikat ja analüüsida iseseisvalt kirjandusteost, tuginedes vajalikele ajalooliskirjanduslikele ning teoreetilistele teadmistele. Õpetaja korraldatud õppe-tunnetustegevuses laiendavad õpilased oma arusaamist ümbritsevast maailmast. Kirjandusliku teksti analüüs aitab õpilasel seostada oma üleelamisi teose kangelaste üleelamisega, rikastab sisemaailma, kujundab esteetilist maitset. Olulist tähelepanu pööratakse ka oskuse kujunemisele tõlgendada kirjanduslikku teksti teose isiksusliku vastuvõtu alusel. Praktilise analüüsi ja tõlgendamise ühendamine võimaldab kujundada kirjandusteose vastuvõtu emotsionaal-hinnangulist kogemust, kasvatada kultuurset lugejat, kes suudab ära tunda tõelise kunstiteose. Kaasaelamine kui kangelase käitumise mõistmise viis arendab õpilase emotsionaalset sfääri.

Prioriteetne on vene kirjanduse, sealhulgas rahvaluule käsitlemine. Mitmekultuurilisuse, sallivuse ning lugupidava suhtumise kujundamine teistesse rahvuskultuuridesse eeldab armastust ja austust oma rahvuskultuuri vastu ning arusaamist tema kohast maailma kultuuripärandis. Vene kirjanduse kõrval käsitletakse ka eesti ja väliskirjanike teoseid, mis peaks soodustama erinevate rahvuskirjanduste seoste ja vastastikuse mõju mõistmist ning üldinimlike väärtuste omaksvõttu.

Kirjandusteoste käsitlemine põhikoolis põhineb kreatiivsuse, kommunikatiivsuse ja stadiaalsuse põhimõttel. Kreatiivsuse põhimõte eeldab tegevuslikku lähenemist kirjandusteosele, kusjuures põhiohk on õpilaste loomingulise potentsiaali igakülgsel arendamisel. Kommunikatiivse lähenemise raames vaadeldakse õpet dialoogilise protsessina, milles õpilane on täisväärtuslik osaleja. Ka kirjandusteose kunstilist vastuvõttu mõistetakse kui kommunikatiivset tegevust. Kirjandusteoste käsitlemise stadiaalsuse põhimõte eeldab õppimise igas etapis selliste didaktiliste ülesannete rakendamist, mis vastavad õpilaste esteetiliste vajaduste ning loominguliste võimaluste tasemele.

Kirjandusteoste käsitlemise protsessis omandavad õpilased vajalikud ajaloolis-kirjanduslikud teadmised ning õpivad tundma ja kasutama kirjandusmõisteid.

Õppetegevuse spetsiifilised valdkonnad on teksti lugemine, teksti ümberjutustamine, teksti mõtestamine ja analüüs, kujundliku mõtlemise ja keele ilmekuse arendamine ning loominguline tegevus (loovtööde kirjutamine ja esinemine kuulajaskonna ees).

AINEVALDKONNA PÄDEVUSED

5.klassi lõpetaja:

- 1) väärtustab vene keelt kui rahvuskultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit;
- 2) tajub keeleoskust õpioskuste alusena ning oma identiteedi olulise osana;
- 3) on omandanud põhiteadmised keelest ning õigekirjaoskuse;
- 4) väljendab end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult, arvestades kultuuris väljakujunenud keelekasutustavasid;
- 5) kuulab, loeb ja kirjutab mõtestatult eri liiki tekste ning esitab teavet eri viisidel;
- 6) kasutab asjakohaselt eri suhtluskanaleid; suudab leida, kriitiliselt hinnata ning kasutada meedias ja

internetis pakutavat teavet;

7) on lugenud eakohast väärtkirjandust, kujundanud kirjanduse kaudu oma kõlbelisi tõekspidamisi ning rikastanud mõtte- ja tundemaailma, arenenud isiksusena;

8) väärtustab ausust ja õiglust ning inimväärikat ja vastutustundelist käitumist;

9) hangib teavet eri allikatest ning kasutab sõnaraamatuid ja käsiraamatuid.

KIRJANDUSE VALDKONNAS KUJUNDAVAD ÜLDPÄDEVUSED

Valdkonnapädevuste kujundamine:

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete kaudu kujundatakse õpilastes kõiki riiklikus õppekavas kirjeldatud üldpädevusi. Seda tehakse erinevate tekstide lugemise, nende üle arutlemise reflekteerimise ja kirjutamise kaudu ning kasutades mitmesuguseid koostöövorme (ühisarutelud, projektid jne). Saavutatud üldpädevused kajastuvad tekstiloomes, esitlustes, arutlustes. Pädevustes eristatava nelja omavahel seotud komponendi –teadmiste, oskuste, väärtushinnangute ning käitumise kujundamisel on kandev roll õpetajal, kes oma väärtushinnangute ja enesekehtestamisoskusega loob sobiva õpikeskkonna ning mõjutab õpilaste väärtushinnanguid ja käitumist.

Keelepädevus. Väärtustab venekeel kui rahvuskultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit, on omandanud põhiteadmised keelest ning õigekirja oskuse, väljendab end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult, arvestades kultuuris, väljakujunenud keelekasutusavasid, kuulab, loeb ja kirjutab mõtestatult eri liiki tekste ning esitab teavet eri viisidel

Kunstiline pädevus. Õpilane väärtustab kunstiloomingut ning suudab end kunstivahendite abil väljendada;

Väärtuspädevus. Mõistab kirjanduse kui kunstiaine spetsiifikat; mõistab ja aktsepteerib vaimseid ja kultuuriväärtusi.

Sotsiaalne pädevus. Õpilane valib sobiva käitumisviisi.

Enesemääratluspädevus. Arutab eakohaseid probleeme, väljendab oma seisukohti ja otsib lahendusi.

Õpipädevus. On arenenud kuulamis- ja lugemisoskus, kujundab ja sõnastab oma arvamust.

Suhtluspädevus. Väärtustab õigekeelsust ja väljendusrikast keelt

Matemaatikapädevus. Teab arvsõnade õigekirja

Ettevõtlikkuspädevus. Näitab omaalgatust ja aktiivsust, osaleb projektides, oskab leida lahendusi

Digipädevus 1) suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvast ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui ka kogukondades suheldes;'

2) leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades;

3) olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti;

4) järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.

Lõiming teiste valdkonnapädevuste ja ainevaldkondadega

Võõrkeeled. On tutvunud väliskirjanduse autorite ja teostega ja tunneb huvi huvivõõrkeelte õppimise vastu, õpitava keelemaa, selle kultuuri ja kirjanduse originaalkeeles lugemise vastu.

Matemaatika. Omandab korrektset matemaatilist kirjaoskust; matemaatikatundides järgib elementaarseid õigekirjanõudeid kirjalikes töödes. Teabetekstide abil arendatakse oskust lugeda teabegraafikat või muul viisil visuaalselt esitatud infot, leida arvandmeid, lugeda ja mõista tabelite, skeemide, graafikute ning diagrammidena esitatud infot ning seda analüüsida, sõnalise teabega seostada ja tõlgendada.

Loodusained. Oskab kirjutada kohanimesid ning loodusnähtuste ja loodusobjektide nimetusi, väärtustab loodust, mõistab looduskirjeldusi, loob kujutluspilte.

Sotsiaalsained. On kujunenud maailmapildiga, mõistab ajaloosündmusi ja arengut, orienteerub ühiskonnaelus ja inimsuhetes orienteerumist, õpib seostama erinevate ajastute kirjandusteoseis käsitletud probleeme tänapäeva elu ja inimestega

Kunstiained. Mõistab kujutava kunsti spetsiifikat ja väljendusvahendeid; saab aru muusika emotsionaalsest mõjust ning eri muusikavoolude eripärast ja seostest ajastu kunstisuundumustega.

Kehaline kasvatus. Meedia- ja kirjandustekstide valiku kaudu saadakse elukogemusi. Plakateid ja esitlusi koostades kujundatakse tervist väärtustavat eluhoiakut. Väitlustes propageeritakse tervislikku eluviisi ning dramatiseeringutes ja rollimängudes saab läbi mängida mitmesuguseid elulisi olukordi.

Tehnoloogia. Õppe- ja teabetekstide kaudu kujundatakse oskust hinnata tehnoloogia rakendamise kaasnevaid võimalusi ja ohte, kasutada eetilisel nüüdisaegseid tehnoloogiaid oma õpi-, töö- ja suhtluskeskkonna kujundamisel ning järgida tehnilisi vahendeid kasutades ohutus- ning intellektuaalomandi kaitse nõudeid

Lõimumine teiste ainevaldkondadega

Vene keel. Kõik teemad

Eesti keel. Rahva juttud. Autori muinasjutud. Tallinna legendid; Kodumaa poeetiline kujund

Inglise keel. Rahva muinasjutud.

Loodusõpetus. Jutustused loomadest; Kodumaa poeetiline kujund

Inimeseõpetus. Kõik teemad

Ajalugu. Tallinna legendid;

Kunst. Kodumaa poeetiline kujund

Läbivad teemad:

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Keskendutakse õpilase sotsiaalsetele ja toimetuleku oskustele, oskusele adapteerida muutuva keskkonnaga, oma huvide ja võimete tundmaõppimisele ning arendamisele.

Keskkond ja jätkusuutlik areng. Arendatakse säästvat suhtumist ümbritsevasse ja elukeskkonna väärtustamist, õpitakse teadvustama end tarbijana ning toimima keskkonda hoidvalt..

Kultuuriline identiteet. Õpitakse respektierima erisusi ja hindama neid kui kultuurilist mitmekesisust ning kultuuride vastastikuse rikastamise vahendit.

Kodanikuühiskond ja rahvusvahelised suhted. Mina kui Eesti ühiskonna täisväärtuslik liige; minu päritolu; mineviku, oleviku ja tuleviku seosed minu elus. Ajalooline mälu (ajaloolised sündmused ja traditsioonid, mis kujundavad/moodustavad/loovad ajaloolise järjepidevuse. Suhted teiste rahvustega (kontaktid eesti ja vene rahva esindajate vahel). Sallivus ja austus teise vastu kui rahvusvaheliste kontaktide alus. Õpilast suunatakse leidma jõukohastele probleemidele loomingulisi lahendusi ning aidata neil kogeda koos tegutsemise kasulikkust ja vajalikkust.

Teabekeskond. Õpilast suunatakse määrama oma teabevajadusi ja oskab leida sobivat teavet, hindama uudiste kvaliteeti ning tuvastab uudistes puuduvat teavet

Tehnoloogia ja innovatsioon. Õpilast suunatakse kasutama info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat (edaspidi IKT) oma õppimise ja töö tõhustamiseks;) arendatakse loovust, koostööoskusi ja algatusvõimet uuenduslike ideede rakendamisel erinevates projektides.

Tervis ja ohutus. Õpilast suunatakse pöörama teadmiste ja oskuste kujundamise kõrval tähelepanu eelkõige vastavasisuliste väärtushinnangute kujundamisele, õpetuse elulähedusele ja levinuma riskikäitumise ärahoidmisele.

Õppe- ja kasvatuseesmärgid

5. klassi lõpetaja:

- 1) on omandanud ilmeka lugemise tehnika, loeb lususalt ja arusaamisega jõukohase keerukusega teksti;
- 2) koostab loetu kohta plaani ja jutustab selle alusel ümber sisu, avaldab arvamust loetu kohta;
- 3) määrab kunstiteose teema, idee ja kompositsiooni;
- 4) näeb autoripositsiooni suhtumises kujutatud kangelastesse ja sündmustesse;
- 5) iseloomustab tegelasi, võrdleb neid;
- 6) määrab loetud teose žanri ja liigi, selgitab keeleliste vahendite rolli kunstilises tekstis;
- 7) suudab läbielatud ja nähtust teadlikult ja emotsionaalselt kõnelda ja kirjutada;
- 8) kasutab sõnaraamatuid, raamatukogukataloogi ja internetti vajaliku info saamiseks.

Lugemine

5. klassi lõpetaja:

- 1) on läbi lugenud vähemalt 8 eri žanrisse kuuluvat kirjandusteost (raamatut);
- 2) loeb kirjandusteksti lususalt ja mõtestatult;
- 3) teab loetud teose autorit, sisu ja tegelasi;
- 4) tutvustab loetud teost ning kõneleb oma lugemismuljetest ja -elamustest.

Ümberjutustamine

5. klassi lõpetaja:

- 1) jutustab loetud tekstist kokkuvõtlikult;
- 2) jutustab loetud tekstist koostatud plaani järgi.

Teksti mõtestamine ja analüüs

6. klassi lõpetaja:

- 1) koostab kirjandusteksti kohta sisukava, kasutades küsimusi, väiteid või märksõnu;
- 2) määrab teksti põhiteema ja idee;
- 3) eristab pea- ja kõrvaltegelasi;
- 4) toob välja teose tegelaste vahelise konflikti ja selle tekkepõhjused;
- 5) avaldab isiklikku arvamust loetud teose kohta, põhjendab seda näidetega tekstist isiklikust elust.

Kujundliku mõtlemise arendamine ja töö keele ilmekusega

6. klassi lõpetaja:

- 1) tunneb kirjanduse kujutus- ja väljendusvahendeid: epiteedid, hüperboolid, metafoorid, isikustamine, võrdlused; tunneb mõisteid riim ja värsimõõd;
- 2) kasutab oma tekstides kirjanduse kujutus- ja väljendusvahendeid.

Õpitulemused klassiti

I TEEMA Rahva juttud

a) **Õpitulemused:** Mõistab käsitletud kirjandusteoste ideelis-kunstilisi iseärasusi ja iseloomustab nende žanrilist eripära; määrab autori suhtumise teose tegelastesse; määrab autori suhtumise teose tegelastesse.

b) **Õppesisu:** Müüdid.Vene muinasjutud. Eesti muinasjutud. Aasia muinasjuttud, Itaalia muinasjuttud

II TEEMA: Tallinna legendid

a)Õpitulemused: Määrab teose põhiprobleemid ja idee; iseloomustab teose tegelasi; avaldab arvamust loetud teoste kohta, iseloomustab teoste põhiprobleemaatikat arutluselementidega kirjandis või arvustuses

b) Õppesisu: Tallinna legendid, O. Luts. „Ülemiste vanake“, J. Kross. „Mardileib“

III TEEMA: Autori muinasjutud

a)Õpitulemused: Mõistab käsitletud kirjandusteoste ideelis-kunstilisi iseärasusi ja iseloomustab nende žanrilist eripära; leiab teostes võtmesündmused ja põhjuse-tagajärje seosed

b) Õppesisu: V. Hauf „Kääbus Nina“, K. Paustovski. „Soe leib“, M. Karem „Vanaisa“, K. Bulõtchov „Sikk Ivan Ivanovich“

IV TEEMA: Lapsepõlv

a)Õpitulemused: Avaldab arvamust loetud teoste kohta, iseloomustab teoste põhiprobleemaatikat arutluselementidega kirjandis või arvustuses mõistab käsitletud kirjandusteoste ideelis-kunstilisi iseärasusi ja iseloomustab nende žanrilist eripära

b)Õppesisu: A.P. Tscehhov „Lapsed“, Avertcsenko „Kissi kasvataja Beregov“, E. Raud „Roostevaba mõõk“

V TEEMA Kõlbelisuse poeetilised tunnid.

a)Õpitulemused: Määrab autori suhtumise teoses kujutatud sündmustesse; iseloomustab teose tegelasi; määrab teose põhiprobleemid ja idee

b)Õppesisu: Tutchevi Luuletused, A.A. Feti luuletused, I.A. Bunini luuletused

VI TEEMA: Kodumaa poeetiline kujund

a)Õpitulemused: Tunneb, mis on poeetiline kõne, oskab kuuldu teksti edasi anda, järgides keelenorme, tunneb kirjanduse kujutus- ja väljendusvahendeid: epiteedid, hüperboolid, metafoorid, isikustamine, võrdlused; tunneb mõisteid riim ja värsimõõt. Teeb järeldusi, miks mõistatust luule teraks. Teab lüroepilise žanri eripärasid.

b)Õppesisu: Aleksandr Puškini lüürika, Mihhail Lermontovi lüürika

VII TEEMA: Jutustused loomadest

a) Õpitulemused: Määrab autori suhtumise teoses kujutatud sündmustesse; iseloomustab teose tegelasi; määrab teose põhiprobleemid ja idee.

b)Õppesisu: F. Tuglas „Siilike“, L. Andrejev „Kussaka“,

VIII TEEMA: Hea ja kurja probleem

a)Õpitulemused Mõistab käsitletud kirjandusteoste ideelis-kunstilisi iseärasusi ja iseloomustab nende žanrilist eripära; arutleb klassikaaslastega loetud teose üle, avaldab ja põhjendab oma isiklikku arvamust; kirjutab kirjandusteose põhjal arutleva kirjandi, väljendades oma seisukohti ja põhjendades neid näidetega alustekstist või mujalt ning jälgides teksti sisu arusaadavust, stiili sobivust, korrektset vormistust ja õigekirja nõudeid

b)Õppesisu: L.N. Tolstoi „Petja Rostov“, N.V. Gogol „Maiöö või uppunud“, R. Bredberi „Vaheajad“